

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku W. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

z udziałem zainteresowanych M. F., W. K.

o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego i wymiaru składki z tego tytułu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 10 kwietnia 2018 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 sierpnia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddala zażalenie,

2. nie obciąża wnioskodawczyni W. G. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu zażaleniowym,

3. przyznaje adwokatowi M. K. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawczyni w postępowaniu zażaleniowym oraz kwotę 6,80 zł tytułem poniesionych wydatków.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2017 r. odrzucił apelację W. G. (dalej jako

płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 6 marca 2017 r. oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 11 października 2010 r. stwierdzających, że M. F. i W. K. podlegali ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 października 2007 r. do dnia 31 lipca 2010 r. z tytułu zatrudnienia przez płatnika składek i ustalających wymiar składek na ubezpieczenia społeczne z tego tytułu oraz zasądził od płatnika składek W. G. na rzecz organu rentowego kwotę 675 zł tytułem zwrotu kosztów procesu postępowania apelacyjnego.

W motywach orzeczenia Sąd Apelacyjny wskazał, że apelacja podlegała odrzuceniu, ponieważ pełnomocnik płatnika składek nie uzupełnił w wyznaczonym terminie braków formalnych apelacji. Nie oznaczył wartości przedmiotu zaskarżenia, do czego był wezwany zarządzeniem przewodniczącego z dnia 25 kwietnia 2017 r., doręczonym skutecznie w dniu 17 maja 2017 r. Sąd Apelacyjny podniósł, że od podjęcia uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16 (OSNP 2017 nr 1, poz. 6), mającej moc zasady prawnej, w sprawach o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego, o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i o podleganie ubezpieczeniom wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) stanowi podstawę do ustalenia wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika według stawek minimalnych określonych w § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm., dalej jako rozporządzenie z dnia 28 września 2002 r.). Od tego czasu nowego znaczenia nabrało wezwanie do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia na potrzeby postępowania apelacyjnego (na podstawie art. 368 § 3 k.p.c. z rygorem w postaci odrzucenia apelacji na podstawie art. 370 lub art. 373 k.p.c. w razie nieoznaczenia tej wartości) oraz postępowania kasacyjnego (na podstawie art. 398² § 1 w związku z 398⁴ § 3 k.p.c. z rygorem w postaci odrzucenia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398 § 2 lub 3 k.p.c.), ponieważ wezwanie to może obecnie dotyczyć samej podstawy ustalenia wysokości wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika. Skoro niniejsza sprawa należy do kategorii spraw z zakresu ubezpieczeń

społecznych o podleganie ubezpieczeniom społecznym, a apelacja została wniesiona w dniu 20 kwietnia 2017 r., a więc po dniu wejścia w życie powołanej uchwały, konieczne było wezwanie pełnomocnika płatnika składek do oznaczenia w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia. Pełnomocnik nie uczynił zadość temu wezwaniu, a zatem zaistniały przesłanki do odrzucenia apelacji na podstawie art. 373 k.p.c. w związku z art. 130 § 1 k.p.c.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik płatnika składek ustanowiony z urzędu domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości a także zasądzenia kwoty 553,50 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym oraz kwoty 6,80 zł tytułem poniesionych wydatków, które nie zostały zapłacone w całości ani w części.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy - art. 130 § 1 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c. przez bezzasadne odrzucenie apelacji w sytuacji, gdy niewskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia nie uniemożliwiało nadania apelacji prawidłowego biegu, gdyż Sąd Apelacyjny znał wartość przedmiotu zaskarżenia.

Skarżący stwierdził, że z orzeczeń Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2016 r., II UZ 3/16 (LEX nr 2052527), z dnia 11 grudnia 2009 r., II UZ 43/09 (LEX nr 583825), z dnia 28 stycznia 2005 r., III UZ 29/04, (LEX nr 149359) wynika, iż odrzucenie apelacji może nastąpić z powodu nieuzupełnienia braków formalnych jedynie wtedy, gdy braki te są tego rodzaju, że nie można apelacji nadać prawidłowego biegu. Wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie wynikała z przedmiotu sprawy toczącej się przed sądem pierwszej instancji, przeprowadzonych dowodów, stanowisk stron oraz zakresu zaskarżenia. Ponadto w piśmie z dnia 24 sierpnia 2017 r. organ rentowy w sposób niebudzący wątpliwości określił wartość przedmiotu sporu na kwotę 3.875 zł, co powoduje, że Sąd Apelacyjny mógł nadać apelacji prawidłowy bieg. Co więcej, w oparciu o podaną przez organ rentowy wartość przedmiotu sporu orzeczono o kosztach postępowania. Wobec powyższego odrzucając apelację Sąd Apelacyjny naruszył art. 130 § 1 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c., a naruszenie to miało istotny wpływ na wynik sprawy, bowiem zamknęło płatnikowi

składek drogę do merytorycznego rozpoznania sprawy.

W odpowiedzi na zażalenie organ rentowy wniósł o oddalenie zażalenia i o zasądzenie od skarżącego płatnika składek na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne. W pierwszej kolejności wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko zgodnie z którym stosunek ubezpieczenia społecznego jest stosunkiem o charakterze majątkowym, gdyż konsekwencją jego istnienia jest obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne oraz prawo do świadczeń z tego ubezpieczenia dla osób uprawnionych (art. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 zm.). Taki charakter stosunku prawnego, którego dotyczy spór, powoduje, że z mocy art. 368 § 2 k.p.c. wnoszący apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji ma ustawowy obowiązek oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia przy odpowiednim zastosowaniu art. 19 do 24 k.p.c. i 25 § 1 k.p.c. Z woli ustawodawcy brak oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, jeżeli strona nie uzupełniła tego braku w wymaganym terminie, stanowi podstawę do odrzucenia apelacji zgodnie z art. 370 k.p.c. Zasada ta ma również zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. W uchwale z dnia 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05, (OSNP 2005 nr 24, poz. 396), Sąd Najwyższy stwierdził, że nieuzupełnienie przez stronę w wyznaczonym terminie braku apelacji polegającego na nieoznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o prawo majątkowe (art. 368 § 2 k.p.c.) może stanowić podstawę jej odrzucenia (art. 370 k.p.c.). Wskazanie wartości przedmiotu sporu i przedmiotu zaskarżenia ma bowiem na celu ustabilizowanie przedmiotu sporu i zakresu zaskarżenia dla eliminacji możliwości dowolnego ich określania w poszczególnych stadiach procesu dla potrzeb dopuszczalności zaskarżenia (skargi kasacyjnej) oraz ponoszenia kosztów procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2015 r., I CZ 100/14, LEX nr 1640230).

Z tego względu w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16, mającej moc zasady prawnej, do której

prawidłowo nawiązał Sąd Apelacyjny, uwypuklono, że „od chwili podjęcia niniejszej uchwały należy przyjąć, że oznaczenie w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym (ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego, o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego) staje się wymaganiem formalnym, od którego zależy nadanie biegu apelacji.” W tej sytuacji prawidłowe było wezwanie pełnomocnika płatnika składek do uzupełnienia braków formalnych apelacji - pod rygorem jej odrzucenia - przez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia, bowiem był on bezwzględnie obowiązany do oznaczenia w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia i wobec nieuzupełnienia powyższego braku w terminie, odrzucenie apelacji (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2017 r., II UZ 39/17, LEX nr 2390734). Ponadto, mimo iż na podstawie rozporządzenia z dnia 20 września 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1797) § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265) otrzymał nowe brzmienie i od dnia 13 października 2017 r. wynagrodzenie w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym zostało określone w stawce minimalnej w kwocie 180 zł, to jednak do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

Nie można także podzielić poglądu, że oznaczenie wartości przedmiotu sporu przez organ rentowy po bezskutecznym upływie terminu określonego w tym celu skarżącemu powodowało, iż odpadła przesłanka z art. 368 § 2 k.p.c. To obowiązkiem wnoszącego apelację jest wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia. W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny trafnie uznał, że istniały przesłanki do odrzucenia apelacji na podstawie art. 373 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu orzeczono na podstawie § 16 ust. 2 pkt 2 w związku z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb

Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.) oraz w oparciu o art. 102 k.p.c. odstąpiono od obciążania płatnika składek kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu zażaleniowym.

r.g.